Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για:

— **το «Σχέδιο κανονισμού της Επιτροπής σχετικά με ορισμένες διαδικασίες της Επιτροπής δυνάμει των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ, καθώς και σχετικά με τα σχέδια ανακοινώσεων της Επιτροπής»** [1]**, και**

— **το «Σχέδιο ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία στο πλαίσιο του Δικτύου των Αρχών Ανταγωνισμού»** [2]

(2004/C 80/08)

Στις 26 Σεπτεμβρίου 2003 και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τα ανωτέρω σχέδια.

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να αναθέσει την προετοιμασία των σχετικών εργασιών στο ειδικευμένο τμήμα «Εσωτερική αγορά, παραγωγή και κατανάλωση».

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, κατά την 404η σύνοδο ολομέλειάς της, της 10ης και 11ης Δεκεμβρίου 2003 (συνεδρίαση της 11ης Δεκεμβρίου), όρισε γενικό εισηγητή τον κ. Metzler και υιοθέτησε με 45 ψήφους υπέρ και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Εισαγωγή**

1.1. Το άρθρο 33 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2002, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 περί ανταγωνισμού της Συνθήκης (στο εξής «κανονισμός 1/2003»), εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να θεσπίζει κάθε ρύθμιση που είναι απαραίτητη για την εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού. Τα προαναφερθέντα σχέδια κανονισμού (ΕΚ) σχετικά με διαδικασίες της Επιτροπής δυνάμει των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ, καθώς και σχετικά με ανακοινώσεις της Επιτροπής, αφορούν τον κανονισμό 1/2003 και στοχεύουν στην διευκρίνιση της εφαρμογής του.

1.2. Η ΕΟΚΕ θα στηρίξει τις παρατηρήσεις της σχετικά με τα σχέδια αυτά σε δύο αρχές, οι οποίες έχουν καθοριστική σημασία για την αξιολόγησή τους. Αφενός, η δέσμη μέτρων για τον εκσυγχρονισμό και τη διαφάνεια των δράσεων των άμεσα ενδιαφερομένων θα πρέπει να συντελέσει στην ομοιόμορφη εξέλιξη του δικαίου περί ανταγωνισμού στα επιμέρους κράτη μέλη, ώστε να αναπτυχθεί μακροπρόθεσμα μια κοινή νοοτροπία ανταγωνισμού, χωρίς περιφερειακές διαφορές. Αφετέρου, η αρχή θα πρέπει να εφαρμοστεί χωρίς απώλειες όσον αφορά τις αρχές που χαρακτηρίζουν το κράτους δικαίου, για τις επιχειρήσεις που υπάγονται στις διατάξεις των σχεδίων. Δηλαδή, οι απλοποιήσεις της εφαρμογής των διαδικασιών δεν πρέπει να υπονομεύουν την ουσία των νομικών διατάξεων σε βάρος των επιχειρήσεων.

1.3. Στη συνέχεια παρατίθενται εν συντομία τα κυριότερα σημεία των σχεδίων κανονισμού της Επιτροπής σχετικά με ορισμένες διαδικασίες της Επιτροπής δυνάμει των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ (στο εξής «κανονισμός διαδικασιών»), καθώς και των έξι ανακοινώσεων.

2. **Κανονισμός διαδικασιών**

2.1. *Κύρια σημεία*

2.1.1. Ο κανονισμός διαδικασιών ρυθμίζει τις διαδικασίες που κινεί η Επιτροπή δυνάμει των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ, προσφέρει συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τις έρευνες της Επιτροπής και ρυθμίζει τον χειρισμό των καταγγελιών για τις οποίες θα καθιερωθεί το νέο έντυπο Γ. Επιπλέον, θεσπίζει κανόνες σχετικά με το δικαίωμα ακρόασης των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, το δικαίωμα πρόσβασης στον φάκελο και τον χειρισμό των εμπιστευτικών πληροφοριών.

2.2. *Παρατηρήσεις*

2.2.1. Η ΕΟΚΕ αξιολογεί θετικά το γεγονός ότι η Επιτροπή δεσμεύεται στα πλαίσια της ερευνητικής της δραστηριότητας να θέσει συμπληρωματικές προϋποθέσεις κατά τις ανακρίσεις, με στόχο την προστασία των ενδιαφερομένων· για τον σκοπό αυτό οι ενδιαφερόμενοι θα ενημερώνονται για το λόγο, καθώς και για την ενδεχόμενη καταγραφή της ανάκρισης και, σε περίπτωση επιθεωρήσεων ελέγχων σε επιχειρήσεις, θα έχουν τη δυνατότητα να διορθώνουν τα πρακτικά.

2.2.2. Ωστόσο, το άρθρο 3 (εξουσία λήψης καταθέσεων) πρέπει να συμπληρωθεί με τη διευκρίνιση ότι η Επιτροπή οφείλει να ενημερώνει προηγουμένως το άτομο που καταθέτει σχετικά με τον οικειοθελή χαρακτήρα των πληροφοριών του, τα δικαιώματά του σχετικά με την άρνηση κατάθεσης, καθώς και το δικαίωμα να χρησιμοποιήσει δικηγόρο. Επίσης, θα πρέπει να ενημερώσει το άτομο αυτό σχετικά με τις κυρώσεις που θα μπορούσε να συνεπάγεται η κατάθεσή του. Το ίδιο θα πρέπει να ισχύει και κατά την διάρκεια των επιθεωρήσεων ελέγχου (άρθρο 4). Έτσι διασφαλίζεται η αρχή της δίκαιης διαδικασίας. Επίσης, θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε το άρθρο 3 να μην αντιβαίνει στο άρθρο 3 παράγραφος 1 ψηφίο δ, 2η περίπτωση του κανονισμού διαδικασιών 1/2003, σύμφωνα με το οποίο οι εκπρόσωποι επιχειρήσεων έχουν το δικαίωμα να διορθώνουν τις καταθέσεις όλων των εργαζομένων της επιχείρησης. Στο άρθρο 4 παράγραφος 2 θα πρέπει, συνεπώς, να διευκρινιστεί ότι μπορούν να

[1] ΕΕ C 243 της 10.10.2003, σ. 3.
[2] ΕΕ C 243 της 10.10.2003, σ. 10.

διορθώνονται όχι μόνο οι καταθέσεις μη εξουσιοδοτημένων, αλλά και εξουσιοδοτημένων μελών του προσωπικού και εκπροσώπων μιας επιχείρησης. Επίσης, θα πρέπει τόσο οι εκπρόσωποι της επιχείρησης όσο και τα μέλη του προσωπικού να έχουν δικαίωμα να ελέγχουν τις καταθέσεις τους.

2.2.3. Σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής οι επιχειρήσεις μπορούν να κάνουν χρήση του δικαιώματος υποβολής καταγγελίας εντός μίας ορισμένης διορίας μετά από την υποβολή των αιτιάσεων. Μετά τη λήξη της διορίας αυτής κάθε περαιτέρω αξίωση θα απορρίπτεται (άρθρο 10 παράγραφος 2). Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ρύθμιση αυτή περιορίζει υπερβολικά τις δυνατότητες υπεράσπισης των επιχειρήσεων. Άλλωστε αυτό δεν ανταποκρίνεται στη συνήθη πρακτική. Επιπλέον, με τον περιορισμό αυτό δεν θα είναι δυνατόν να ληφθούν υπόψη στοιχεία τα οποία καθίστανται γνωστά μετά τη λήξη της προθεσμίας για τη γνωμοδότηση, γεγονός το οποίο δεν θα ήταν θεμιτό. Επίσης, δεν θα πρέπει να εμποδίζεται η περαιτέρω προσφυγή σε δικαστήριο.

2.2.4. Σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 1 η πρόσβαση στον φάκελο της υπόθεσης επιτρέπεται μόνο μετά την αποστολή της κοινοποίησης αιτιάσεων. Στη πράξη, όμως, έχει αποδειχθεί ότι είναι σκόπιμο να επιτρέπεται η πρόσβαση στο φάκελο της υπόθεσης ήδη πριν από την αποστολή κοινοποίησης των αιτιάσεων, στο βαθμό που αυτό δεν εμποδίζει την έρευνα. Η πρακτική αυτή συμβάλλει στη συντόμευση της διαδικασίας.

2.2.5. Η Επιτροπή θα πρέπει επίσης να μελετήσει τη δυνατότητα παράτασης των προθεσμιών που προβλέπονται στο άρθρο 18 (διορίες) κατόπιν αιτιολογημένης αίτησης των επιχειρήσεων.

3. **Σχέδιο ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία στο πλαίσιο του Δικτύου των Αρχών Ανταγωνισμού**

3.1. *Κύρια σημεία*

3.1.1. Με τον κανονισμό ΕΚ αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου καθιερώθηκε ένα σύστημα παράλληλων αρμοδιοτήτων. Σύμφωνα με το σύστημα αυτό, κάθε παράβαση του νόμου περί συγκεντρώσεων μπορεί να διώκεται τόσο από τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών (ΕΑΑ) όσο και από την Επιτροπή. Σ' αυτό το πλαίσιο δραστηριοποιείται «η κατάλληλη αρχή», δηλαδή η αρχή στην επικράτεια της οποίας έχει επιπτώσεις η παράβαση, στο μέτρο που μπορεί να αναστείλει αποτελεσματικά την παράβαση αυτή και να υποβάλλει τις απαραίτητες υποδείξεις. Αυτό ενδέχεται να αφορά πολλές εθνικές αρχές ανταγωνισμού ταυτόχρονα. Σε περίπτωση που δραστηριοποιούνται (ή είναι αρμόδιες) σε μία υπόθεση περισσότερες από τρεις ΕΑΑ, η Επιτροπή θεωρείται «ιδιαιτέρως κατάλληλη αρχή». Επιπλέον, όμως, η Επιτροπή μπορεί να αναλάβει μία υπόθεση και σε περίπτωση που αυτό επιβάλλεται για την περαιτέρω ανάπτυξη της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού ή τη διασφάλιση ουσιαστικής επιβολής των κανόνων περί ανταγωνισμού ή ακόμα σε περίπτωση που η δεδομένη υπόθεση συνδέεται στενά με άλλες διατάξεις του κοινοτικού δικαίου. Προκειμένου να κατανεμηθούν κατάλληλα οι υποθέσεις, οι αρχές οφείλουν να αλληλοενημερώνονται πριν ή αμέσως μετά την έναρξη του πρώτου τυπικού μέτρου έρευνας. Ωστόσο, ο κανονισμός του Συμβουλίου 1/2003 (άρθρο 13) παρέχει σε μία ΕΑΑ το δικαίωμα αναστολής ή διακοπής της διαδικασίας, σε περίπτωση που μία άλλη ΕΑΑ έχει επιληφθεί της υπόθεσης. Καμία ΕΑΑ δεν είναι υποχρεωμένη να παραιτηθεί από τη δράση της.

3.1.2. Η πραγματική αξία του δικτύου, όμως, έγκειται κυρίως στην ελαστικότερη ανταλλαγή πληροφοριών που προσφέρει. Κάθε ΕΑΑ έχει π.χ. το δικαίωμα να διαβιβάζει σε άλλη αρχή υλικό το οποίο είναι χρήσιμο για την εφαρμογή των διατάξεων περί ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, θα πρέπει ταυτόχρονα να διασφαλίζεται το επιχειρηματικό απόρρητο και οι πληροφορίες θα πρέπει να συνδέονται με συγκεκριμένο σκοπό. Συγχρόνως θα πρέπει να διασφαλίζονται και τα δικαιώματα υπεράσπισης των φυσικών προσώπων σε περίπτωση που οι πληροφορίες διαβιβάζονται σε χώρες στις οποίες τα φυσικά πρόσωπα μπορούν να διωχθούν με ποινικές κυρώσεις σε περίπτωση παραβίασης του νόμου περί συγκεντρώσεων. Κάθε ΕΑΑ μπορεί ωστόσο να ζητήσει την συνδρομή άλλης αρχής κατά τη συγκέντρωση πληροφοριών, οι οποίες είναι απαραίτητες για τη δίωξη σε περίπτωση παραβίασης του δικαίου περί συγκεντρώσεων. Αυτό αφορά και την Επιτροπή σε σχέση με τις ΕΑΑ.

3.1.3. Η αίτηση για την παροχή του καθεστώτος ευνοϊκής μεταχείρισης θα πρέπει να υποβάλλεται στο μέτρο του δυνατού ταυτόχρονα, σε κάθε αρχή η οποία θα μπορούσε ενδεχομένως να είναι αρμόδια για την υπόθεση. Δεν ισχύει η αυτόματη επέκταση του καθεστώτος. Σε περίπτωση που μια άλλη ΕΑΑ ενημερωθεί για την αίτηση αυτή, δεν έχει το δικαίωμα να χρησιμοποιήσει τις πληροφορίες που συνοδεύουν την αίτηση προκειμένου να κινήσει και οι ίδια σύντομα μία διαδικασία. Άλλωστε, η διαβίβαση αποδεικτικών στοιχείων που έχει παραδώσει ο αιτών επιτρέπεται μόνο με τη συγκατάθεσή του, εκτός αν η επιχείρηση έχει υποβάλει στην παραλαμβάνουσα αρχή επίσης μία αίτηση για την παροχή του καθεστώτος ευνοϊκής μεταχείρισης ή εάν η παραλαμβάνουσα αρχή δεσμεύεται να μην χρησιμοποιήσει τις πληροφορίες προκειμένου να επιβάλει κυρώσεις στον αιτούντα ή σε άλλα άτομα που αφορά η αίτηση.

3.2. *Παρατηρήσεις*

3.2.1. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη στενή συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των ΕΑΑ, διότι αυτό συμβάλλει στην επίτευξη συνεκτικών αποφάσεων στα επιμέρους κράτη μέλη και ταυτόχρονα στην ανάπτυξη μιας ενιαίας νοοτροπίας ανταγωνισμού στην Ευρώπη. Θα επιθυμούσε, ωστόσο, μια μεγαλύτερη εδραίωση της αρχής της «ενιαίας θυρίδας», ώστε οι επιχειρήσεις να μην γίνονται αντικείμενο παράλληλων διαδικασιών δίωξης λόγω παραβάσεων κατά της νομοθεσίας περί συγκεντρώσεων ή ανάλογων πολλαπλών κυρώσεων σε διάφορα κράτη μέλη. Αμφιβάλλει αν η μορφή σύστασης που έχει η ανακοίνωση όσον αφορά την αναγνώριση της αρμοδιότητας μίας μόνο αρχής αποτελεί ικανοποιητική προστασία για τις επιχειρήσεις. Συνιστάται γι' αυτόν τον λόγο να θεσπιστούν λεπτομερή κριτήρια για τη σαφή και διάφανη ανάθεση της αρμοδιότητας για την διεκπεραίωση μιας υπόθεσης.

3.2.2. Το γεγονός ότι η αίτηση μιας επιχείρησης για την παροχή του καθεστώτος επιείκειας δεν ερμηνεύεται συγχρόνως ως αίτηση για ανάλογη παροχή του καθεστώτος επιείκειας σε σχέση με άλλους εθνικούς νόμους περί ανταγωνισμού δείχνει ότι δεν συνεκτιμάται επαρκώς το ενδιαφέρον των επιχειρήσεων για νομική ασφάλεια. Για λόγους αποτελεσματικότητας θα πρέπει να αρκεί η υποβολή αίτησης στο δίκτυο ώστε να καλύπτονται τα κριτήρια για την υποβολή αιτήσεων σε όλα τα κράτη μέλη. Επειδή οι επιχειρήσεις συναγωνίζονται για το ποιος θα είναι ο πρώτος «καταδότης», μία μεταγενέστερη αίτηση σε άλλο κράτος μέλος μπορεί να έχει δυσμενείς συνέπειες για την επιχείρηση. Επίσης, θα ήταν σκόπιμο να παρατίθενται σε υποσημείωση της ανακοίνωσης οι πηγές σχετικά με τις ρυθμίσεις που διέπουν το καθεστώτος επιείκειας άλλων ΕΑΑ.

4. **Σχέδιο ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των δικαστηρίων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 ΕΚ**

4.1. *Κύρια σημεία*

4.1.1. Δικαιώματα και υποχρεώσεις όσον αφορά την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΟΚ δεν έχουν μόνο η Επιτροπή και η ΕΑΑ αλλά και τα εθνικά δικαστήρια, ιδιαίτερα στα πλαίσια αγωγών του αστικού δικαίου που αφορούν συμβάσεις και την καταβολή αποζημιώσεων (συχνά επίσης και σε περίπτωση λήψης ασφαλιστικών μέτρων) καθώς και σε υποθέσεις εκτέλεσης αποφάσεων. Σύμφωνα με το πνεύμα της Συνθήκης ΕΟΚ, η ερμηνεία των άρθρων 81 και 82 της Επιτροπής δεν έχει προτεραιότητα έναντι της ερμηνείας των διατάξεων αυτών εκ μέρους των εθνικών δικαστηρίων. Τόσο τα εθνικά δικαστήρια όσο και η Επιτροπή διαθέτουν από κοινού την αρμοδιότητα για την ερμηνεία των άρθρων 81 και 82, ενώ μόνο το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο διαθέτει απόλυτη εξουσία έναντι και των δύο. Ο κίνδυνος να προκύψουν αποκλίνουσες αποφάσεις λόγω της παράλληλης αρμοδιότητας αναχαιτίζεται μέσω του άρθρου 16 παράγραφος 1 του κανονισμού 1/2003, σύμφωνα με το οποίο τα εθνικά δικαστήρια δεν έχουν το δικαίωμα να εκδίδουν αποφάσεις σχετικά με τα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης ΕΟΚ, οι οποίες είναι αντίθετες προς μία απόφαση που η Επιτροπή έχει ήδη λάβει ή προτίθεται να λάβει για την ίδια υπόθεση, στα πλαίσια διαδικασίας που έχει κινήσει η ίδια.

4.1.2. Το άρθρο 15 του κανονισμού 1/2003 προβλέπει την ευρύτατη συνεργασία μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και της Επιτροπής, προκειμένου αφενός να διευκολυνθεί η τήρηση εκ μέρους των εθνικών δικαστηρίων του άρθρου 16 παράγραφος 1 του κανονισμού 1/2003, και αφετέρου να αποφευχθούν οι αποκλίσεις μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών δικαστηρίων, ακόμη και σε υποθέσεις στις οποίες η Επιτροπή δεν έχει κινήσει ακόμη διαδικασία, αλλά για να αξιοποιηθεί καλύτερα η μεγαλύτερη εγγύτητα της Επιτροπής προς τις υποθέσεις. Μετά από μία σύντομη εισαγωγή σχετικά με τις υποχρεώσεις των εθνικών δικαστηρίων κατά την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ, όπως προκύπτουν τόσο από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου όσο και από το άρθρο 16 παράγραφος 1 του κανονισμού 1/2003, η ανακοίνωση διευκρινίζει τις λεπτομέρειες της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και της Επιτροπής βάσει του άρθρου 15 του κανονισμού 1/2003. Όπως αναφέρει και η ίδια η Επιτροπή ρητά στο σημείο 42 της ανακοίνωσης, η ανακοίνωση αποσκοπεί στο να βοηθηθούν τα εθνικά δικαστήρια, χωρίς να είναι δεσμευτική. Εξάλλου η διαδικασία της συνεργασίας εφαρμόζεται σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο ανήκει το συγκεκριμένο εθνικό δικαστήριο ενώ πρέπει να τηρούνται ταυτόχρονα οι γενικές νομικές αρχές που έχει θεσπίσει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

4.2. *Παρατηρήσεις*

4.2.1. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται τον στόχο του κανονισμού 1/2003 να ενισχυθεί η εφαρμογή του δικαίου περί ανταγωνισμού από ιδιώτες ενώπιον εθνικών δικαστηρίων. Η αποκεντρωμένη και μεμονωμένη εφαρμογή του δικαίου περί ανταγωνισμού είναι εξίσου απαραίτητη όσο και η διοικητική εφαρμογή εκ μέρους της Επιτροπής και των ΕΑΑ, διότι ανταποκρίνεται στον προσανατολισμό της Κοινής Αγοράς προς την οικονομία της αγοράς. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόσθετη διαφάνεια που επιτυγχάνει η Επιτροπή μέσω της παρούσας ανακοίνωσης για τα εθνικά δικαστήρια. Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι και η μελλοντική συνεργασία στα πλαίσια συγκεκριμένων υποθέσεων μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών δικαστηρίων βάσει του άρθρου 15 του κανονισμού 21/2003 θα συμβάλει στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της νομικής προστασίας για ιδιώτες (τόσο επιχειρήσεις όσο και καταναλωτές) σε επίπεδο κρατών μελών. Η Επιτροπή μπορεί επίσης να προσφέρει πολύτιμη βοήθεια στα δικαστήρια των υπό ένταξη χωρών, τα οποία δεν είναι ακόμα εξοικειωμένα με την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου.

5. **Σχέδιο ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με καινοφανή ζητήματα που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ σε μεμονωμένες περιπτώσεις (επιστολές καθοδήγησης)**

5.1. *Κύρια σημεία*

5.1.1. Με τον κανονισμό 1/2003 καταργήθηκε το σύστημα κοινοποιήσεων με στόχο η Επιτροπή να μπορεί να εστιάσει τη δράση της στην δίωξη περισσότερο σοβαρών παραβάσεων. Οι επιχειρήσεις είναι γενικά σε θέση να αξιολογούν οι ίδιες την νομιμότητα των συμφωνιών τους ή των ενεργειών τους. Σε περίπτωση όμως που πρόκειται για καινοφανή ή ανεπίλυτα ζητήματα μπορούν να ζητήσουν άτυπες οδηγίες εκ μέρους της Επιτροπής, χωρίς αυτό να αποτελεί δικαίωμα. Σε αυτή την περίπτωση θα λάβουν μία επιστολή καθοδήγησης. Η Επιτροπή τονίζει ότι θα παρέχει τις οδηγίες αυτές μόνο στο μέτρο που αυτό συμβιβάζεται με τις προτεραιότητές της. Η Επιτροπή «εξετάζει αν είναι ενδεδειγμένη η έκδοση επιστολής καθοδήγησης» μόνο εφόσον ικανοποιούνται τρεις όροι: πρόκειται για καινοφανή ζητήματα, η έκδοση της επιστολής καθοδήγησης είναι χρήσιμη και παρουσία πραγματικών περιστατικών. Σε περίπτωση υποθετικών ζητημάτων ή ζητημάτων που εξαρτώνται από άλλο εθνικό δικαστήριο ή άλλη ΕΑΑ, δεν εκδίδεται επιστολή καθοδήγησης.

5.1.2. Οι επιστολές καθοδήγησης δεν είναι δεσμευτικές για τα εθνικά δικαστήρια και τις ΕΑΑ. Επίσης δεν είναι δεσμευτικές για την Επιτροπή η οποία όμως επιθυμεί να λάβει υπόψη της τις επιστολές όταν λαμβάνει καταγγελία για το ίδιο πραγματικό περιστατικό.

5.2. *Παρατηρήσεις*

5.2.1. Το καθεστώς των νόμιμων εξαιρέσεων απαλλάσσει τις επιχειρήσεις από περιττές γραφειοκρατικές επιβαρύνσεις. Η αλλαγή αυτή συνεπάγεται ωστόσο και νομική ανασφάλεια για τις επιχειρήσεις, η οποία θα μπορούσε να αμβλυνθεί στο πλαίσιο της ανακοίνωσης αν οι επιχειρήσεις διέθεταν σε ορισμένες δύσκολες περιπτώσεις το δικαίωμα να υποβάλουν αίτηση για την έκδοση αιτιολογημένης γνωμοδότησης της Επιτροπής, αντί να περιορίζονται στην άτυπη καθοδήγηση, η οποία δεν είναι δεσμευτική για την Επιτροπή. Σε περίπτωση καινοφανών ζητημάτων και νομικών υποθέσεων η Επιτροπή θα πρέπει να είναι οπωσδήποτε πρόθυμη να εκδίδει γνωμοδότηση η οποία να την δεσμεύει έναντι των επιχειρήσεων. Στην αντίθετη περίπτωση δεν θα είχε νόημα η επιστολή καθοδήγησης. Οι ανεπίσημες πληροφορίες της Επιτροπής δεν προσφέρουν ικανοποιητική νομική προστασία από αυστηρές κυρώσεις οι οποίες έχουν πλέον καταστεί ακόμη αυστηρότερες.

6. **Σχέδιο ανακοίνωσης της Επιτροπής περί χειρισμού των καταγγελιών από την Επιτροπή βάσει των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ**

6.1. *Κύρια σημεία*

6.1.1. Η ανακοίνωση διευκρινίζει κατ' αρχήν ότι κάθε ενδιαφερόμενη επιχείρηση έχει τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ της υποβολής καταγγελίας προς την Επιτροπή και της προσφυγής σε εθνικό δικαστήριο. Όσον αφορά τις καταγγελίες προς την Επιτροπή ισχύει η ταυτόχρονη αρμοδιότητα της Επιτροπής και των ΕΑΑ. Η Επιτροπή έχει το δικαίωμα να αναγνωρίζει διαφορετικό βαθμό προτεραιότητας στις καταγγελίες που της υποβάλλονται· μπορεί δε να επικαλείται το κοινοτικό ενδιαφέρον που παρουσιάζει μία υπόθεση ως κριτήριο προτεραιότητας. Εξάλλου η καταγγελία πρέπει να υποβάλλεται μέσω του εντύπου Γ. Η Επιτροπή ελέγχει αν οι καταγγέλλοντες αποδεικνύουν ότι έχουν έννομο συμφέρον.

6.1.2. Κατά την αξιολόγηση του κοινοτικού συμφέροντος η Επιτροπή χρησιμοποιεί κριτήρια όπως αν ο καταγγέλλων μπορεί να κινήσει διαδικασίες ενώπιον εθνικών δικαστηρίων, από το πόσο σοβαρές είναι οι δικαζόμενες παραβάσεις και ποιες είναι συνέπειές τους για τις συνθήκες ανταγωνισμού στην Κοινότητα, τη δυνατότητα στοιχειοθέτησης της παράβασης καθώς και το εύρος των απαραίτητων ερευνών. Η Επιτροπή εξετάζει επίσης αν οι πρακτικές που καταγγέλλονται έχουν παύσει η αν η επιχείρηση που κατηγορείται είναι πρόθυμη να προσαρμόσει τη συμπεριφορά της.

6.2. *Παρατηρήσεις*

6.2.1. Στα πλαίσια ενός συστήματος το οποίο παρέχει νόμιμες εξαιρέσεις είναι ενδεχομένως πολύ δύσκολο για την Επιτροπή ή τις ΕΑΑ να αναγνωρίσουν παραβιάσεις της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού. Ακριβώς γι' αυτό οι καταγγελίες διαδραματίζουν ένα σημαντικό συμπληρωματικό ρόλο στα πλαίσια της αποκάλυψης και της διερεύνησης και επομένως οι όροι κατάθεσής τους δεν θα πρέπει να είναι τόσο αυστηροί. Σ' αυτό προστίθεται και το γεγονός ότι η Επιτροπή διαθέτει ευρύτατη διακριτική ευχέρεια με αποτέλεσμα ο καταγγέλλων να μην γνωρίζει εκ των προτέρων αν η Επιτροπή θα επιληφθεί της καταγγελίας ή όχι. Αυτό θα μπορούσε να αποθαρρύνει ενδεχομένως καταγγέλλοντες να υποβάλουν μία καταγγελία μέσω του εντύπου Γ, το οποίο συνεπάγεται μεγάλη γραφειοκρατική επιβάρυνση. Θα ήταν, επομένως, ευκταίο να ρυθμιστεί με σαφή και κατανοητό για κάθε άτομο τρόπο η δικαιοδοσία της Επιτροπής και να θεσπιστεί ένας σαφής ορισμός του κοινοτικού συμφέροντος, το οποίο αποτελεί προϋπόθεση για την αποδοχή των καταγγελιών από την Επιτροπή.

7. **Σχέδιο ανακοίνωσης της Επιτροπής — κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης**

7.1. *Κύρια σημεία*

7.1.1. Οι κατευθυντήριες γραμμές παρουσιάζουν λεπτομερώς τις αρχές που ανέπτυξαν τα κοινοτικά δικαστήρια κατά την ερμηνεία της έννοιας του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 (η επονομαζόμενη διακρατική ρήτρα). Διατυπώνεται επίσης ένας κανόνας που ανέπτυξε η Επιτροπή (ο επονομαζόμενος κανόνας ΜΑΕΕ), ο οποίος διευκρινίζει ποιες συμφωνίες γενικά δεν είναι δυνατόν να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

7.1.2. Μετά από την παρουσίαση των γενικών αρχών καθώς και της ερμηνείας των επιμέρους στοιχείων της διακρατικής ρήτρας, οι κατευθυντήριες γραμμές αναπτύσσουν τον κανόνα ΜΑΕΕ, με την έννοια του μη αισθητού επηρεασμού, σύμφωνα με τον οποίο γενικά συμφωνίες δεν εμπίπτουν στη διακρατική ρήτρα όταν α) το συνολικό μερίδιο αγοράς των μερών σε οποιαδήποτε σχετική αγορά της κοινότητας που επηρεάζεται από τη συμφωνία δεν υπερβαίνει το 5 % και β) σε περίπτωση που ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις στην κοινότητα δεν υπερβαίνει τα 40 εκατομμύρια ευρώ. Στη συνέχεια οι κατευθυντήριες γραμμές παρουσιάζουν την εφαρμογή των αρχών αυτών και του κανόνα ΜΕΑΑ στις πλέον συνηθισμένες μορφές συμφωνιών και καταχρηστικών πρακτικών, όπως συμφωνίες που αφορούν εισαγωγές και εξαγωγές, συμπράξεις, συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας, συμφωνίες κάθετης συνεργασίας καθώς και καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσης που καλύπτουν περισσότερα του ενός κράτη μέλη. Όσον αφορά την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, γίνεται διάκριση μεταξύ συμφωνιών και πρακτικών που αφορούν περισσότερα του ενός κράτη μέλη και των πρακτικών και συμφωνιών που αφορούν ένα μόνο κράτος μέλος ή μέρος κράτους μέλους.

7.2. *Παρατηρήσεις*

7.2.1. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη λεπτομερή παρουσίαση της εφαρμογής της διακρατικής ρήτρας εκ μέρους της Επιτροπής και ιδιαίτερα την ανάλυση των επιμέρους περιπτώσεων δεδομένου ότι τα ερωτήματα που εγείρονται σε κάθε περίπτωση μπορεί να είναι εντελώς διαφορετικά. Ωστόσο η ΕΟΚΕ διερωτάται αν ο κανόνας ΜΕΑΑ που ανέπτυξε η Επιτροπή στα πλαίσια μιας απλής ανακοίνωσης μπορεί να προσφέρει την επιδιωκόμενη ασφάλεια δικαίου για τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις. Δεδομένου ότι τα κοινοτικά δικαστήρια ερμηνεύουν συνήθως ευρύτατα την διακρατική ρήτρα, η ασφάλεια του δικαίου θα μπορούσε να αυξηθεί εάν η Επιτροπή είχε επιλέξει τη μορφή κανονισμού.

7.2.2. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ αμφιβάλλει αν είναι σκόπιμος ο στόχος που επιδιώκεται με την ανάπτυξη του κανόνα ΜΕΑΑ, δηλαδή ο προφανής περιορισμός του κοινοτικού δικαίου προς όφελος του εθνικού δικαίου περί ανταγωνισμού. Εν τω μεταξύ σχεδόν όλα τα κράτη έχουν θεσπίσει εθνικές νομοθεσίες περί ανταγωνισμού. Σε περίπτωση που δεν γίνει δεκτή η διακρατική ρήτρα, ούτε η Επιτροπή ούτε τα κοινοτικά δικαστήρια θα μπορούν να διασφαλίσουν την ενιαία ερμηνεία των διατάξεων αυτών. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα υπάρχει κίνδυνος να εφαρμόζονται πολλές και διαφορετικές διατάξεις ταυτόχρονα, ιδίως στην περίπτωση διασυνοριακών συμφωνιών μεταξύ ΜΜΕ, με αποτέλεσμα να ερμηνεύονται οι διατάξεις αυτές ενδεχομένως αυστηρότερα από ό,τι στο κοινοτικό δίκαιο.

8. **Σχέδιο ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της Συνθήκης**

8.1. *Κύρια σημεία*

8.1.1. Ο κανονισμός 1/2003 προκάλεσε τη μετάβαση από ένα σύστημα απαλλαγών προς το σύστημα νόμιμων εξαιρέσεων, με αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις να πρέπει να κρίνουν οι ίδιες όχι μόνον αν πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 81 παράγραφος 1 της Συνθήκης, αλλά επίσης αν ισχύει η εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 81 παράγραφος 3. Προκείμενου να διευκολύνει τις επιχειρήσεις κατά την αξιολόγηση αυτή, η Επιτροπή ανέπτυξε τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το άρθρο 81 παράγραφος 3 της Συνθήκης οι οποίες συμπληρώνουν τις υφιστάμενες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81 της Συνθήκης όσον αφορά τις συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας (ΕΕ 2001 C/2) και τις κατευθυντήριες γραμμές για τους οριζόντιους περιορισμούς (ΕΕ 2000 C 291/1).

8.1.2. Οι κατευθυντήριες γραμμές παρουσιάζουν το γενικό πλαίσιο του άρθρου 81 της Συνθήκης και ιδιαίτερα το πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 81 παράγραφος 1, διότι μόνον υπό το φως αυτών των κατευθυντήριων γραμμών μπορεί να ερμηνευθεί σαφώς το άρθρο 81 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Στη συνέχεια αναλύεται κάθε μία από τις τέσσερις προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 81 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Οι κατευθυντήριες γραμμές αναφέρονται ουσιαστικά μόνο περιληπτικά στην μέχρι τώρα πρακτική λήψης αποφάσεων της Επιτροπής και τη νομολογία των δικαστηρίων, αλλά διευκρινίζουν σαφώς τις προϋποθέσεις που θεσπίστηκαν κατά τις διαδικασίες αυτές προφανώς με στόχο να καταστεί δυνατός ο οικονομετρικός έλεγχος.

Βρυξέλλες, 11 Δεκεμβρίου 2003.

8.2. *Παρατηρήσεις*

8.2.1. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τις προσπάθειες της Επιτροπής να διατυπώσει με ακρίβεια τα κριτήρια για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Ωστόσο, είναι αμφισβητήσιμο εάν όλες οι αποφάσεις απαλλαγών που λήφθηκαν κατά το παρελθόν ανταποκρίνονται στον λεπτομερή κατάλογο ποσοτικών προϋποθέσεων που έχει καταρτίσει η Επιτροπή. Αυτό, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, δεν οφείλεται στην κακή ποιότητα παλαιότερων αποφάσεων της Επιτροπής αλλά στο γεγονός, το οποίο άλλωστε θίγεται και στις κατευθυντήριες γραμμές, ότι γενικά, από μεθοδολογική άποψη, είναι αδύνατο να αξιολογηθεί ποσοτικά η αύξηση της αποτελεσματικότητας. Ακόμη και μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες εφαρμόζουν εξαιρετικά λεπτομερή συστήματα λογιστικής και ανάλυσης κόστους, δεν λαμβάνουν τις αποφάσεις τους σχετικά με τις επενδύσεις μόνο βάσει λεπτομερών προγραμματισμών αλλά κυρίως χάρη σε «διορατικές» στρατηγικές, επειδή είναι αδύνατο να αντικατοπτριστούν σε υπολογισμούς προσομοίωσης όλοι οι σχετικοί οικονομικοί παράγοντες και οι αλληλεπιδράσεις τους με τις παραμέτρους της αγοράς.

8.2.2. Η ΕΟΚΕ δεν αμφισβητεί γενικά την οικονομική προσέγγιση της Επιτροπής αλλά την καλεί να λάβει υπόψη κατά την αξιολόγηση με βάση το άρθρο 81 παράγραφος 3 της Συνθήκης και τον «υγιή επιχειρηματικό νου» ενός (πραγματικού ή υποθετικού) επιχειρηματία στην εκάστοτε αγορά. Το άρθρο 81 παράγραφος 3 δεν πρέπει επομένως να εφαρμόζεται μόνο όταν υπάρχει σχεδόν απόλυτη βεβαιότητα ότι θα δημιουργηθεί καθαρό όφελος για τους καταναλωτές, αλλά ήδη όταν η Επιτροπή μπορεί να αποκλείσει με αρκετή βεβαιότητα ότι οι εταίροι μίας συμφωνίας συνεργασίας επιδιώκουν τον αποκλεισμό του ανταγωνισμού και όχι την αύξηση της δικής τους ανταγωνιστικότητας. Μόνο κατ' αυτόν τον τρόπο μπορεί να αποκλειστεί ότι η απαγόρευση των συμπράξεων βάσει του άρθρου 81 της Συνθήκης, δεν θα προκαλέσει την αποτυχία κάθε επιθυμητού καινοτόμου ανταγωνισμού.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Roger BRIESCH